

DEN NORSKE KIRKE
Alta kirkelige fellesråd

Alta menighet - Talvik menighet
P. B. 1172, 9504 ALTA

dok 457

200606109	07.11.06
Kode: <i>ki-501</i>	Beh: .....

Kultur- og kirkedepartementet
Kirkeavdelinga
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

HØRINGSUTTALELSE KIRKE-STAT.

Vedlagt oversendes høringsuttalelse fra Alta menighet.
Uttalelsen er behandlet i menighetsrådet i møte 2. nov. 2006 som sak 47/2006.

Spørreskjema er utfylt etter resultatet av voteringen i rådet og en utdyping til skjemaet følger vedlagt.

Alta menighetsråd 3. nov. 2006.

Solveig Andersen
sekretær

Staten og Den norske kirke – Spørsmål til høringsinstansene

Navn på høringsinstans: Alta menighetsråd

Type høringsinstans

- Kommune
- Menighetsråd/kirkelig fellesråd/bispedømmeråd**
- Prost/biskop
- Tros- eller livssynssamfunn utenfor Den norske kirke
- Frivillig organisasjon innenfor Den norske kirke
- Annen offentlig instans
- Annen privat instans

1. Hvilke overordnede prinsipper bør ligge til grunn for tros- og livssynspolitikken?

Svar:

SE VEDLEGG

2. Den norske kirke som statskirke: Votering:

- Bør fortsette 3 stemmer
- Bør avvikles** 5 stemmer
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

3. I hvilken lov bør Den norske kirke være forankret?

Ved votering fikk forslagene følgende stemmetall

- Grunnloven 3 stemmer
- Egen kirkelov vedtatt av Stortinget** 5 stemmer
- Lov om trossamfunn
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

4. Hvordan bør Den norske kirke finansieres? Ved votering fikk forslagene følgende stemmetall

- Gjennom medlemsavgift
- Medlemsavgift med noe støtte fra det offentlige
- Støtte fra det offentlige og med noe medlemsavgift** 5 stemmer
- Offentlig finansiering uten medlemsavgift 3 stemmer
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

5. Hvordan bør valgordningene og demokratiet være dersom statskirkeordningen avvikles?

- Valgordningene bør være som i dag
 Øke bruken av direkte valg til kirkens besluttede organer Enstemmig
 Vet ikke / ønsker ikke å svare

Eventuelle andre ordninger:

6. Dersom statskirkeordningen avvikles, hva bør i så fall stå i § 2 (eller i en annen paragraf) i Grunnloven i tillegg til prinsippet om religionsfrihet?

(Her kan du/dere sette kryss på ett eller flere alternativer)

- Ingen tillegg
 De politiske prinsipper som statsforfatningen bygger på; så som demokrati, rettstaten og menneskerettighetene Enstemmig
 Det kristne og humanistiske verdigrunnlaget ”
 Det humanistiske verdigrunnlaget
 At Den norske kirke er en evangelisk-luthersk kirke
 Vet ikke / ønsker ikke å svare

Eventuelt annet:

7. Hvem bør ha ansvaret for gravferdsforvaltningen?

- Den lokale kirke (menighetsråd eller kirkelig fellesråd)** Enstemmig
 Kommunen
 Vet ikke / ønsker ikke å svare

8. Hvem bør eie og forvalte kirkebyggene?

- Den lokale kirke bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret
 Den lokale kirke bør eie kirkebyggene, og kommunen bør ha det økonomiske ansvaret Enstemmig
 Kommunen bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret
 Vet ikke / ønsker ikke å svare

Alta menighetsråd.

Utdyping til hørings skjemaet Staten og Den norske kirke.

GRUNNLEGGENDE REFLEKSJONER

Tros- og livssynsfrihet

I følge Gjønnnesutvalget er tros- og livssynsfrihet en betydelig utfordring for statskirkeordningen, og et sentralt element i vurderingen av om den skal oppheves. Utvalget nevner at flere tidligere utredninger har kommet til at statskirkeordningen ikke er i strid med rettslige krav til tros- og livssynsfrihet. På den annen side viser utvalget til en økende spenning mellom statskirkeordningen og menneskerettighetene, både formelt rettslig og i folks tankegang. Etter vår mening er denne spenningen et viktig argument for et skille mellom stat og kirke. På den annen side mener vi det er viktig at staten beholder en synlig tilknytning til sider ved norsk kultur som er knyttet til kristendommen, men som likevel langt på vei er felleseie i befolkningen. Det handler om sider ved kulturen, skikker og verdier, som er en følge av kristendommens 1000-årige historie i landet.

Alle trossamfunn har rett til uavhengighet fra staten i trosanliggender og religiøs praksis. Dette er også en side ved trosfriheten. Mange vil mene at Den norske kirkes integritet som trossamfunn krenkes i dag, ikke minst gjennom statlig utnevning av dens øverste hyrder, biskoper og proster. Gjønnnesutvalget påpeker at hensynet til Den norske kirkes integritet som trossamfunn hittil har fått liten oppmerksomhet i utredninger og debatter om forholdet stat-kirke. Vi mener det er på tide at også dette trosfrihetshensynet blir tillagt vekt. Det er et viktig argument for å endre organiseringen av Den norske kirke til en lovforankret folkekirke.

En kulturelt nøytral stat?

Dersom vi i Norge vil ta vare på hva som i dag oppfattes som allmenne fellesverdier, må staten vise kulturelt ansikt. Sitt kulturelle ansikt viser staten når den ikke er nøytral i forhold til kulturytringer, men i stedet tar dem i bruk ved offentlige anledninger, samt oppmuntrer og støtter dem i befolkningen. I Norge er en stor del av den allmenne kulturen knyttet til kristendommen.

Tros- og livssynsfrihet er i dag en selvfølgelig verdi i Norge, både for individer og grupper, og det er en rettighet ifølge internasjonale traktater. Dette betyr imidlertid ikke at staten er forpliktet på en nøytral stilling til kulturelle verdier som har tilknytning til kristendommen. På dette punkt kan en i tenkningen om fremtidig ordning for Den norske kirke med fordel se til de siste års utvikling av skolens religionsfag. Når det gjelder KRL, er det etablert en klar kulturell begrunnelse for at faget inneholder en større mengde kristendomsrelatert stoff enn stoff fra andre religioner og livssyn. Begrunnelsen gjelder uavhengig av skolens kristne formålsparagraf. Argumentet er at alle som bor i Norge har bruk for kristendoms kunnskap for å forstå viktige sider ved norsk kultur. Det gjelder slikt som ukens rytme og årlige fridager, det gjelder språklige idiomer, motiver i litteratur, bildende kunst og musikk, så vel som den byggeskikk våre gamle kirkehus representerer.

I KRL-faget gjelder ubetinget fritaksrett fra aktiviteter som foreldre / foresatte vurderer som krenkende for deres tros- og livssynsfrihet og første retten til å bestemme over sine barns religiøse / livssynsmessige oppdragelse. Vi mener at staten på tilsvarende måte som skolen bør kunne bruke, anerkjenne og støtte

kristne religiøse uttrykk som også er kulturytringer, så lenge tilslutning eller deltagelse ikke påtvinges noen, og så lenge det gis mulighet til å benytte alternativer. En kan her tenke på slike etablerte praksiser som åpning av de årlige storting med gudstjeneste for representantene, eller på bruk av kirkelige ritualer ved nasjonale begivenheter og store ulykker og kriser, m.m.

Den stat som streber etter å usynliggjøre sitt forhold til den kultur som har vært bestemmende, om ikke alene bestemmende, for dens eget verdigrunnlag, er etter vår mening inne på en farlig vei. "Hvordan skal det gå med oss?" spurte forfatteren Edvard Hoem i et avisinnlegg i sommer. Vi tror at om staten skal framstå upartisk i forhold til alle kulturytringer, vil den på sikt bidra til å svekke sine egne etiske grunnverdier. Etske verdier har sin basis i religioner / livssyn og tilhørende kultur.

Staten stempler ikke noen som dårligere borgere om den vedstår seg dette i språk, tale og praksis. Tvert imot viser den sin anerkjennelse av alle borgere ved samtidig å gi alle rett til å praktisere og arbeide for sitt eget syn og sin egen kultur, og dessuten gi økonomisk støtte til alle tros- og livssynssamfunn på basis av antall medlemmer.

UTDYPING AV SKJEMASVARENE

Overordnede prinsipper som bør legges til grunn for tros- og livssynspolitikken (spørsmål 1)

Den norske stat skal ha positiv og aktiv holdning overfor all tros- og religionsutøvelse som er med på å fremme FNs Menneskerettighetserklæring. Spesielt gjelder det i forhold til Artikkel 18, og Artikkel 18 i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter.

Lovforankret folkekirke (spørsmål 3)

Den Norske Kirke er en folkekirke. Dette ser vi på den brede oppslutning i samfunnet vårt om de kirkelige handlingene. Dåpen er helt grunnleggende for folkekirkens bredde. Ved dåpen blir man medlem i kirken, og så lenge det opprettholdes en høy dåpsprosent, bidrar det til å opprettholde folkekirkens bredde. Etter at skolen sluttet med å gi dåpsopplæring, og ikke lenger representerer et rom som støtter en kristen virkelighetsforståelse, er det helt nødvendig at kirken gis muligheter til både å gi opplæring og tilby rom for kristen livsutfoldelse. Hvis ikke det skjer vil folkekirken svekkes i takt med at den kristne kunnskap svekkes i samfunnet.

Hvis kirken fortsatt skal kunne være en bred folkekirke, er det nødvendig at den får muligheter til å opprettholde sin brede kontaktflate, og til å ha så lav terskel som mulig. Kirken må være tro mot sin forpliktelse til skrift og bekjennelse. Dette hindrer ikke at kirken kan inkludere mange mennesker, og gi rom for et mangfold av trosytringer.

Det er viktig å understreke at kirken fortsatt kan være en bred folkekirke selv om regjering og storting ikke lenger er det øverste kirkestyre. Det må være prinsipielt mulig å ha et kirkestyre basert på kirkelige valg og oppnevninger, og ikke på stortingsvalg som i dag.

Lokalkirkelig selvstyre

Et endret forhold mellom Den norske kirke og Staten bør videreføre betoningen av menigheten og det lokalkirkelige selvstyre som har funnet sted utover 1900

tallet. Vi gir vår tilslutning til vurderingene i KA`s uttalelse, og anbefaler at dette vektlegges i det videre arbeid.

Kirkens virksomhets- og arbeidsgiveransvar bør belyses mer. I Gjønnnesutvalgets fremstilling får vi ikke vite om en ny kirkemodell blir sentralstyrt hva økonomi angår, om en fortsatt skal ha todelt virksomhetsansvar, og fortsatt skal ha arbeidsgiveransvar fordelt på flere organer. Eller om en reform går i retning av sammenfall mellom virksomhets- og arbeidsgiveransvar.

Disse temaene berøres bare i beskjeden grad i utredningen. De få føringene utvalget gir, peker i retning av en sentralstyrt kirke med videreføring av virksomhets- og arbeidsgiveransvaret som nå. Når en utreder det fremtidige forholdet mellom DNK og Staten, mener vi oppbyggingen og styringsstrukturen av den eller de "nye" kirkemodellene bør synliggjøres på en bedre måte. Uten en slik synliggjøring blir det vanskelig å vite konsekvensene, lokalt og sentralt, ved de ulike modellene.

I KA`s høringsuttalelse blir disse temaene på fortjenestefull måte tematisert og problematisert.

Før en tar endelig stilling til forholdet mellom DNK og Staten, bør dette bli gjenstand for ytterligere utredning, og med høring i landets menigheter.

Grunnlovsparagraf (spørsmål 6)

Sentrale kristne etiske verdier som enkeltmenneskets ukrenkelighet og alle menneskers likeverd er ikke eksklusivt kristne og kan begrunnes annerledes, de er imidlertid ikke selvfølgelig og universelle. Dette taler for en synliggjøring av statens forpliktelse på slike verdier. Det kan skje gjennom en grunnlovsparagraf om at staten skal være en demokratisk rettstat bygd på kristne og humanistiske verdier.

Finansieringsordning (spørsmål 4)

Vi støtter i hovedsak flertallet i Gjønnnes-utvalgets forslag om finansiering ved at offentlige bevilgninger, statlige og kommunale, står for hovedfinansieringen. Den statlige delen bør dekke lønninger med tilknyttede personalkostnader for alle kirkelig ansatte. Den kommunale delen dekker bygging, vedlikehold og drift av kirkebygg. Innretningen på stillingsstruktur - og omfang er det den lokale kirke som bør bestemme, og ikke et sentralkirkelig organ.

I spørsmålet til høringsinstansene som gjelder hvordan Den norske kirke skal finansieres, er obligatorisk livssynsavgift ikke nevnt som et alternativ.

Finansieringen av den islandske kirke har dette som en av to finansieringsordninger. Den andre er statlige tilskudd. Ordningen virker oversiktlig og lite byråkratisk. Vi anbefaler videre utredning av en slik ordning som alternativ til medlemsavgift. Modellen som velges må sikre likebehandling av alle tros- og livssynssamfunn som mottar støtte med bakgrunn i offentlig medlemsregister.

Valgordningene bør revideres (spørsmål 5)

I dag opplever en stor avstand fra den lokale menighet og til medlemmene i Kirkemøtet. En nyordning bør innebære større grad av gjennomgående representasjon fra "bunn" til "topp", noe som vil gi større grad av lokalkirkelig forankring i Kirkemøtet. Samtidig styrker det lokalmenighetens betydning. Vi viser for øvrig til KA`s høringsuttalelse på dette punktet.

Dagens ordning av gravferdsforvaltningen bør videreføres (spørsmål 7)

Vi anbefaler videreføring av dagens ordning med menighetsråd/fellesråd som ansvarlig, jf. høringsuttalelsen fra KA.

Kirkegårdene er mye besøkt, og det er naturlig at kommunen har det økonomiske ansvaret for dem, på samme måte som vi mener at kommunen bør ha det økonomiske ansvar for kirkebyggene (se nedenfor til spm. 8)

Navnet kirkegård bør beholdes:

Navnet kirkegård er ikke nøytralt verken religiøst eller følelsesmessig, men behøver av den grunn ikke byttes ut. Tilknytningen til kirken i selve navnet kan for mange være viktig fordi det gir gode assosiasjoner. Samtidig er det et historisk innarbeidet navn som bidrar til kulturell hukommelse og kontinuitet i befolkningen. Det eksisterer allerede ordninger som sikrer at tros- og livssynssamfunn som ønsker egne gravplasser, kan få det og selv velge navn på slike. I samsvar med dette ser vi forslaget om å bytte ut betegnelsen kirkegård med gravplass som uheldig og unødvendig.

Dagens ordning for forvaltning av kirkebygg bør videreføres (spørsmål 8)

Forvaltningsmodellen en velger må framfor alt sikre forsvarlig vedlikehold av kirkebyggene over tid. Utad representerer kirkebyggene en viktig del av byen eller bygdas kulturelle ansikt.

Vi anbefaler videreføring av dagens ordning hvor kirkene er soknets eiendom og hvor kommunene er finansielt hovedansvarlig. Ansvar for forvaltning og drift legges til et forvaltningsorgan for ett eller flere sokn, jf. høringsuttalelsen fra KA. Middelalderkirker og listeførte kirker bør være Statens ansvar.

Opplysningsvesenets fond mener vi bør overføres til Den norske kirke.